

Εξαχθέντα αναγκαία συμπεράσματα 197 χρόνια μετά

Του Χρόνη Βάρσου

Φιλολόγου-ιστορικού ερευνητή

197 χρόνια πέρασαν από την έναρξη της μεγάλης ελληνικής επανάστασης, τον 9ετη αγώνα που συντάραξε συθέμελα την άλλοτε κραταιά οθωμανική αυτοκρατορία και την απολυταρχική Ευρώπη της Ιεράς Συμμαχίας του Μέττερνιχ.

Ενός πανεθνικού, παλλαϊκού αγώνα που οργάνωσε και σχεδίασε η Φιλική Εταιρεία με το μεγαλεπήβολο στόχο όχι απλά την απελευθέρωση του σκλαβωμένου γένους αλλά και την οριστική κατάλυση της εξουσίας του σουλτάνου, τουλάχιστον στα βαλκάνια, με το γενικό ξεσηκωμό όλων των βαλκανικών λαών.

Όμοιό του δεν είχε γνωρίσει μέχρι τότε η Ευρώπη σε διάρκεια και σφοδρότητα, καθώς ενέπλεξε διεθνείς δυνάμεις, διέλυσε συνασπισμούς και ισορροπίες και συνολικά ανέτρεψε όλο το status quo της μετά-ναπολεόντειας Ευρώπης, παράλληλα με τις επαναστάσεις που ξέσπασαν την ίδια περίοδο στην Ιταλία, την Ισπανία και τη λατινική Αμερική.

Μια εποποιία, που διαμόρφωσε το σύγχρονο νεοελληνικό κράτος και συγκρότησε μια εθνική εστία, σαφώς μικρότερη εδαφικά από τις προσδοκίες των αγωνιστών, αλλά που αποτέλεσε την απαρχή για τους απελευθερωτικούς αγώνες των Ελλήνων για τα επόμενα 100 χρόνια.

Μόλις μερικές δεκάδες χιλιάδες ένοπλοι αγωνιστές, στην συντριπτική πλειοψηφία τους ανεκπαίδευτοι και ανεπαρκώς εφοδιασμένοι, συνεπικουρούμενοι όμως από έναν λαό αποφασισμένο

να θυσιαστεί για την ελευθερία του, αντιμετώπισαν και κατανίκησαν επανειλημμένα, οθωμανικές στρατιές πολλαπλάσιας ισχύος, εξοπλισμένες και τροφοδοτημένες κατάλληλα, με ικανή τις περισσότερες φορές ηγεσία και εμπειροπόλεμους πολεμιστές επιστρατευμένους από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα μιας αχανούς αυτοκρατορίας με ανεξάντλητους πόρους και ανθρώπινο δυναμικό.

Πολέμησαν παράλληλα, ιδίως την περίοδο 1824-1828, και με τον εξευρωπαϊσμένο αιγυπτιακό στρατό του Ιμπραήμ, που στάλθηκε εναντίον τους, εξοπλισμένο με σύγχρονα ευρωπαϊκά όπλα, εκπαιδευμένο και διοικούμενο από Γάλλους και Ιταλούς αξιωματικούς, βετεράνους των ναπολεόντειων πολέμων.

Στο ναυτικό πεδίο, με μερικές δεκάδες πρώην εμπορικά πλοία, οι ακατάβλητοι, εμπειροπόλεμοι και θαρραλέοι ναυμάχοι και πυρπολητές, κυρίως Υδραίои, Σπετσιώτες και Ψαριανοί, αντιμετώπισαν τον πολλαπλάσιο και υπερμεγέθη τουρκο-αιγυπτιακό στόλο και τους πασάδες της βόρειας Αφρικής, καθιστάμενοι νικητές και απόλυτοι κυρίαρχοι του θαλασσίου πεδίου μάχης, επιτυγχάνοντας νίκες και κατορθώματα, μοναδικά στην παγκόσμια ναυτική ιστορία: Ερεσσός, Πάτρα, Σπέτσες, Χίος, Τένεδος, Άθως, Σκιάθος, Σάμος, Αλικαρνασσός, Γέροντας, Μεθώνη, Καφηρέας Μεσολόγγι, Αλεξάνδρεια.

Από τη Μολδοβλαχία και τον Δούναβη, έως την Κρήτη, την Κύπρο, τον Λίβανο και την Αίγυπτο, σε βουνά, κάμπους, ποτάμια, πόλεις και φρούρια, νησιά, πελάγη και κόλπους, τα όπλα των Ελλήνων επαναστατών δοξάστηκαν σε εκατοντάδες μικρές και μεγάλες, χερσαίες και ναυτικές συγκρούσεις. Περιφανείς νίκες σημειώθηκαν, αξιομνημόνευτες από τους μελετητές της στρατιωτικής ιστορίας: Γραβιά, Βαλτέτσι, Βασιλικά, Γράνα, Τρίπολη, Δερβενάκια, Κεφαλόβρυσο, Άμπλιανη, Αράχοβα, Κλείσοβα.

Πολλές ήττες πέρασαν στη σφαίρα του συλλογικού υποσυνείδητου και μνημονεύονται πλέον ως ηθικές νίκες επί ενός βάρβαρου δυνάστη: Δραγατσάνι, Γαλάτσι, Σκουλένι, Μονή Σέκου, Αλαμάννα, Πέτα, Μανιάκι, Φάληρο, Φραγκοκάστελλο. Άσημα τοπία και ονομαστές περιοχές πέρασαν στην αθανασία και τη δόξα, μετατρεπόμενα σε τόπους προσκυνήματος και μνημεία απόλυτης θυσίας: Μεσολόγγι, Ψαρά, Χίος, Κάσος, Νάουσα, Σφακιά, Μελιδόνι, Σαμοθράκη, Χαλκιδική, Κυδωνίες.

Σχεδόν 200.000 Τουρκο-Αιγύπτιοι χάθηκαν στον τιτάνιο αγώνα και αντίστοιχα πάνω από 30.000 ένοπλοι Έλληνες. Βαρύ όμως ήταν το κόστος για τον άμαχο ελληνικό πληθυσμό, με περίπου 300.000 νεκρούς και αιχμαλώτους, απαχθέντες και πωληθέντες στα σκλαβοπάζαρα της ανατολής.

Μέσα από τις ηρωικές σελίδες της επανάστασης αναδείχθηκαν μοναδικές μορφές, ανδρικές και γυναικείες, που ξεχώρισαν για το ήθος, την ανιδιοτέλεια, την ακάματη προσφορά, τον ηρωισμό, την αυτοθυσία, την ευφυΐα, την επινοητικότητα, την ενεργητικότητα, τις στρατηγικές τους ικανότητες αλλά και την καλώς εννοούμενη «τρέλλα» που απαιτούνταν σε τέτοιες περιστάσεις.

Υψηλάντηδες, Θ. Κολοκοτρώνης, Γ. Καραϊσκάκης, Γ. Ολύμπιος, Οδ. Ανδρούτσος, Μ. Μπότσαρης, Κ. Τζαβέλας, Αθ. Διάκος, Παπαφλέσσας, Νικηταράς, Εμμ. Παππάς, Μαυρομιχαλαίοι, Α. Λογοθέτης, Α. Μιαούλης, Κ. Κανάρης, Γ. Σαχτούρης, Ν. Αποστόλης, Α. Μπουμπουλίνα, Μ. Μαυρογένους, Δόμνα Βισβίξη και εκατοντάδες άλλες εμβληματικές φυσιογνωμίες, κατέστησαν αιώνια δείγματα θάρρους και σύμβολα ανδρείας για όλους τους καταπιεζόμενους λαούς της Ευρώπης.

Το σύνολο του σκλαβωμένου Γένους και του παροικιακού ελληνισμού, πρίγκιπες και αριστοκράτες, φαναριώτες, αξιωματικοί, πρόκριτοι, έμποροι, ιεράρχες, μοναχοί, οπλαρχηγοί, πλοιοκτήτες, καπετάνιοι, ναύτες, απλοί βοσκοί, αγρότες, πλούσιοι και φτωχοί, μορφωμένοι κι αγράμματοι, έλαβαν μέρος μαζικά στον υπέρ πάντων αγώνα, χωρίς να λογαριάσουν κόπους, στερήσεις,

περιουσίες και την ιδία τη ζωή τους, δίνοντας αγόγγυστα, οι περισσότεροι, τα πάντα για την ελευθερία χωρίς να περιμένουν ανταλλάγματα.

Πλάι στον απλό λαό συστρατεύθηκε μαζικά η ορθόδοξη εκκλησία, προσφέροντας χιλιάδες θύματα στον αγώνα, πατριάρχες, μητροπολίτες, μοναχούς κι απλούς κληρικούς προεξάρχοντας του οικουμενικού Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε΄.

Μαύρες κηλίδες του αγώνα αποτέλεσαν οι ιδιοτελείς συμπεριφορές, οι μικρότητες, ο διχασμός, οι δύο καταστροφικοί εμφύλιοι με αποκορύφωμα τη φυλάκιση του Κολοκοτρώνη και τη δολοφονία του Ανδρούτσου, η σύναψη και η διασπάθιση των αγγλικών δανείων, ο αλληλοσπαραγμός των κομμάτων, ο μικροκομματισμός της πολιτικής ηγεσίας των Μαυροκορδάτου, Κουντουριώτη και Κωλέττη, οι προδοσίες, το προσκύνημα και ο «νενεκισμός»,

Ευρωπαίοι ποιητές, διανοούμενοι, ζωγράφοι, αγνοί φιλέλληνες που ήρθαν να πολεμήσουν σ' αυτή τη γωνιά του κόσμου, συντάχθηκαν με τον ελληνικό λαό που αποζητούσε με κάθε κόστος την ελευθερία του, βοηθώντας τον ποικιλότροπα.

Τα συντάγματα του αγώνα αποτέλεσαν τα πλέον δημοκρατικά και φιλελεύθερα κείμενα της εποχής και πρότυπα οργάνωσης ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους, απολύτως εναρμονισμένα με τα προεπαναστατικά μοντέλα αυτοδιοίκησης των Ελλήνων στα πλαίσια του θεσμού των Κοινοτήτων αλλά και την αρχαία δημοκρατία.

Στον αντίποδα, οι δυνάμεις της Ιεράς Συμμαχίας, με επικεφαλής τον μισέλληνα Μέττερνιχ και τον Άγγλο υπουργό εξωτερικών, Κάστλερυγ, τάχθηκαν εξ αρχής με το σουλτάνο, υπερασπίζοντας την ακεραιότητα της οθωμανικής αυτοκρατορίας και τηρώντας απροκάλυπτα φιλοτουρκική στάση. Ακόμα και ο μετέπειτα δήθεν φιλελληνισμός του Κάνινγκ μετά το 1823, οι χριστιανικές «ευαισθησίες» των τσάρων της Ρωσίας και πολύ αργότερα η αλλαγή στη στάση της Γαλλίας, κινούνταν από έναν αισχρό διπλωματικό υπολογισμό και τα γεωστρατηγικά συμφέροντα.

Ακολουθώντας παρελκυστική πολιτική, αδιαφόρησαν για τις τουρκικές θηριωδίες και παρενέβησαν υπέρ των Ελλήνων μόλις το 1827 στο Ναβαρίνο, και μόνο όταν η επανάσταση, πολεμώντας ταυτόχρονα με το σουλτάνο και το Μωχάμετ Άλυ της Αιγύπτου, μετά την ήττα στο Φάληρο, άρχισε να κάμπτεται σοβαρά, προσποιούμενοι τους δήθεν σωτήρες και απελευθερωτές.

Πρώτα όμως φρόντισαν να διχάσουν με τα ντόπια κόμματά τους τον ελληνικό λαό και με τα δάνεια οδήγησαν στους δύο εμφύλιους σπαραγμούς σε καθοριστικό για την επανάσταση χρόνο. Μόνη εξαίρεση η μακρινή δημοκρατία των απελευθερωμένων σκλάβων της Αϊτής στην Καραϊβική, που αναγνώρισε πρώτη τον ελληνικό αγώνα δίχως ίχνος υστεροβουλίας.

Έτσι ο ελληνικός λαός, πέραν πάσης λογικής, μετά από 9 σχεδόν χρόνια, με υπέρτατες θυσίες, κατοχύρωσε με το αίμα του και τα όπλα του, ασφαλώς χάρη και στη διπλωματική ιδιοφυία του πρώτου, αδικοχαμένου, κυβερνήτη Ιω. Καποδίστρια, την πολυπόθητη ανεξαρτησία, κάνοντας το αδιανόητο έως τότε: το πρώτο ανεξάρτητο κράτος μέσα στην αχανή οθωμανική αυτοκρατορία.

Στη συνέχεια η δολοφονία του Καποδίστρια, ο διχασμός, η εμφύλια σύγκρουση και οι παρεμβάσεις των ξένων δυνάμεων, δημιούργησαν ένα μικρό κράτος μέχρι τη Λαμία «υπό την εγγύηση των 3 δυνάμεων», που εγκατέστησαν έναν ξένο βασιλιά, τον Όθωνα και τη βαυαροκρατία, που χαρακτηρίστηκε από την επονείδιστη καταδίκη του Κολοκοτρώνη σε θάνατο και το ανελέητο κυνήγι των αγωνιστών, που το κράτος μετέτρεψε σε πένητες και ληστές.

Η επανάσταση έτσι έμεινε ανολοκλήρωτη, οι προοπτικές ανάπτυξης του νέου κράτους υπονομευμένες και οι πόθοι των Ελλήνων ανεκπλήρωτοι.

Σήμερα δυστυχώς οι μαθητές και συνολικά η ελληνική νεολαία, γνωρίζουν ελάχιστα για τον αγώνα της παλιγγενεσίας και όπως φαίνεται, με τα χρόνια διδάσκονται όλο και λιγότερα αφού τα σχολικά εγχειρίδια και τα προγράμματα διδασκαλίας συρρικνώνουν βίαια κάθε αναφορά στο μεγαλείο του 1821. Αγνοούν στοιχειώδη γεγονότα, τοπωνύμια και πρόσωπα. Αδυνατούν πολλές φορές να ξεχωρίσουν το 1821 από το άλλο έπος του 1940-41 και της εθνικής αντίστασης.

Παράλληλα, περισπούδαστοι καθηγητές, εθνομηδενιστές κάθε λογής, στρατευμένοι κι αγράμματοι δημοσιογραφίσκοι και παραγωγοί εκπομπών, λοιδορούν συστηματικά με κάθε τρόπο και αμφισβητούν τα αυτονόητα σχετικά με το '21, την ιστορική συνέχεια του έθνους, την αξία, ακόμη και την αναγκαιότητα της επανάστασης, τους ηρωισμούς και τις θυσίες, αποδομούν και υποβαθμίζουν τον 9ετη ένοπλο αγώνα, αρνούμενοι ακόμη και την ελληνικότητα των αγωνιστών. Αποκόπτουν έτσι συστηματικά το λαό μας από κάθε σύνδεση με την απελευθερωτική κληρονομιά του 1821 και το διαχρονικό αντιστασιακό πνεύμα του ελληνικού έθνους.

Από την άλλη, οι νεοέλληνες, υπήκοοι ενός ψοφοδεούς κράτους-επαίτη που μεταβλήθηκε τα τελευταία χρόνια σε αποικία χρέους, διαποτισμένοι από το πνεύμα του καταναλωτισμού και του ωχαδελφισμού, αποδεχόμενοι έναν ιδιότυπο νεοραγιαδισμό, ανεκτικοί στη διαφθορά και την ιδιοτέλεια, αρνούνται να δουν κατάματα την αλήθεια και την υφιστάμενη πραγματικότητα.

Κάτω από ανίκανες πολιτικές και ανύπαρκτες πνευματικές ηγεσίες, αδυνατούν να συλλάβουν τα βαθιά νοήματα του Αγώνα της ανεξαρτησίας, «δειλοί, μοιραίοι κι άβουλοι αντάμα» προσμένουν το μοιραίο που έρχεται στο γεωπολιτικό επίπεδο αναζητώντας διαρκώς σωτήρες, ντόπιους και ξένους.

Αιώνια λοιπόν η μνήμη των χιλιάδων αγωνιστών, επωνύμων και ανωνύμων, που θυσιάστηκαν πριν 197 χρόνια για να χαρίσουν, μέσα από ποταμούς αίματος, σ' εμάς, τους απογόνους, μια πατρίδα ελεύθερη και ανεξάρτητη που δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρείται κατάκτηση στο διηνεκές και αυτονόητο δεδομένο. Εξάλλου σε 3 χρόνια συμπληρώνονται τα 200 χρόνια από τη μεγάλη Επανάσταση και οι καιροί ου μενετοί.

24.03.2018

Πηγή: [Αρδην - Ρήξη](#)